

ประเด็น เศรษฐกิจ ฉบับที่ C22	9 เมษายน 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ยุทธศาสตร์ของประเทศเวียดนามต่อสงครามภาษีสหรัฐฯ	Starlink กับศิลปะการทูตเทคโนโลยี: ยุทธศาสตร์การตอบโต้ของเวียดนามต่อสงครามภาษีสหรัฐฯ	
ประเด็นสำคัญ	- มาตรการภาษีของสหรัฐฯ ต่อเวียดนาม - ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและตลาดการเงินของเวียดนาม - การตอบสนองของรัฐบาลเวียดนาม - ยุทธศาสตร์การทูตเทคโนโลยีของเวียดนาม - Starlink และการขยายตัวในอาเซียน	

ภายหลังจากที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาประกาศขึ้นภาษีศุลกากรในอัตราร้อยละ 46 ต่อสินค้านำเข้าจากเวียดนามเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2568 ซึ่งนับเป็นมาตรการที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประเทศที่พึ่งพาการส่งออกเป็นหลักเช่นประเทศเวียดนาม โดยเฉพาะในบริบทที่สหรัฐฯ ถือเป็นตลาดส่งออกอันดับหนึ่งของประเทศ

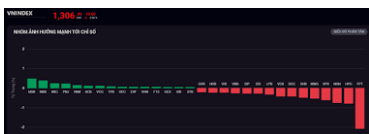
เวียดนามเป็นหนึ่งในประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงสุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้ยุทธศาสตร์ “ส่งออกขับเคลื่อนการเติบโต” (Export-led Growth) เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา และกลายเป็นฐานการผลิตของโลกในช่วงหลังสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีนภายใต้แนวโน้ม “China Plus One” อย่างไรก็ตาม ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่แน่นแฟ้นกับสหรัฐฯ ก็อาจกลายเป็นจุดเปราะบางได้เช่นกัน เมื่อประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ประกาศขึ้นภาษีนำเข้าสินค้าจากเวียดนามในอัตราร้อยละ 46

มาตรการภาษีของสหรัฐฯ ในปี 2567 เวียดนามมีมูลค่าการส่งออกไปยังสหรัฐฯ สูงถึง 142 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นเกือบร้อยละ 30 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และมีความไม่สมดุลทางการค้าดังกล่าวเป็นเหตุผลสำคัญที่รัฐบาลสหรัฐฯ ใช้เป็นข้ออ้างอิงในประกาศขึ้นภาษีนำเข้าสินค้าจากเวียดนาม โดยให้เหตุผลว่าเวียดนามไม่เปิดตลาดอย่างเป็นธรรมต่อสินค้าสหรัฐฯ แม้เวียดนามจะได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ ในการลดภาษีนำเข้าสินค้าสหรัฐฯ เช่น LNG ยานยนต์ เอทานอล และสินค้าเกษตรบางประเภทก็ตาม

มาตรการภาษีนี้ไม่เพียงเป็นผลจากแรงกดดันทางเศรษฐกิจ แต่ยังมีมิติทางภูมิรัฐศาสตร์ เนื่องจากเกิดขึ้นท่ามกลางการแข่งขันเชิงอำนาจระหว่างสหรัฐฯ กับจีน ที่มีเวียดนามเป็น “สมรภูมิทางเศรษฐกิจ” ระหว่างสองมหาอำนาจ

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและตลาดการเงินของเวียดนาม การประกาศขึ้นภาษีของสหรัฐฯ ส่งผลกระทบต่อเนื่องต่อเศรษฐกิจเวียดนามอย่างทันทีทันใด ดัชนี VN-Index ลดลงถึงร้อยละ 5.3 ภายในวันเดียว ซึ่งสะท้อนถึงความวิตกของนักลงทุนต่อนาคตทางเศรษฐกิจ การไหลออกของเงินทุนในตลาดหลักทรัพย์ยิ่งตอกย้ำความเปราะบางของระบบการเงินภายในประเทศ

ค่าเงินดองของเวียดนามเผชิญแรงกดดันจากความกังวลต่อภาวะชะลอตัวของเศรษฐกิจ ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมที่พึ่งพาการส่งออก เช่น สิ่งทอ เพอร์นิเจอร์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งจะนำไปสู่ความเสี่ยงในการลดการจ้างงานและการปิดกิจการขนาดเล็ก และขนาดกลางจำนวนมาก นักลงทุนต่างชาติเริ่มตั้งข้อสงสัยต่อเสถียรภาพของนโยบายเศรษฐกิจเวียดนาม ซึ่งอาจนำไปสู่การชะลอการลงทุนใหม่ และกระทบต่อการเติบโตในระยะกลางถึงยาว หากไม่มีมาตรการเชิงรุกในการฟื้นฟูความเชื่อมั่น

การตอบสนองของรัฐบาลเวียดนาม เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2568 นายกรัฐมนตรีฟามมิงห์ จิ่งห์ (Pham Minh Chinh) ได้เปิดเผยระหว่างการประชุมกับตัวแทนภาคธุรกิจสหรัฐฯ กว่า 40 บริษัทที่กรุงฮานอยว่า รัฐบาลเวียดนามมีแผนเร่งออกใบอนุญาตให้ Starlink ซึ่งเป็นบริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียมของบริษัท SpaceX ภายใต้การบริหารของ อีลอน มัสก์ (Elon Musk) ให้เข้ามาดำเนินงานในประเทศผ่านโครงการนำร่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อขยายโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลในพื้นที่ห่างไกล และยกระดับการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของประชาชน

ความเคลื่อนไหวนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลเวียดนาม ซึ่งเดิมมีแนวโน้มควบคุมการถือครองกิจการในภาคเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง โดยในเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา รัฐสภาเวียดนามได้อนุมัติแผนชั่วคราวที่เปิดทางให้บริษัทอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียมสามารถดำเนินธุรกิจภายในประเทศได้ ภายใต้เงื่อนไขที่รัฐยังมีอำนาจควบคุมบริษัทลูกในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับข้อเสนอของ Starlink

นอกเหนือจากการเปิดประเทศในภาคเทคโนโลยีแล้ว นายกรัฐมนตรีเวียดนามยังประกาศเป้าหมายในการสร้างสมดุลทางการค้ากับสหรัฐฯ โดยจะเพิ่มการนำเข้าสินค้าหลายประเภท เช่น เครื่องบิน อากาศยานไร้คนขับ ก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) สินค้าเกษตร และเวชภัณฑ์ ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการบรรเทาความกังวลของรัฐบาลสหรัฐฯ ต่อปัญหาดุลการค้า และลดความเสี่ยงจากมาตรการกีดกันทางการค้าในอนาคต

ยุทธศาสตร์การทูตเทคโนโลยี การอนุญาตให้บริษัท SpaceX ของสหรัฐฯ เข้ามาดำเนินการกิจการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียม Starlink ภายในประเทศ โดยได้รับใบอนุญาตทดลองเป็นเวลา 5 ปี พร้อมเริ่มการก่อสร้างสถานีภาคพื้นดินแห่งแรกในเมืองดานัง และมีแผนจะขยายอีกกว่า 15 แห่งทั่วประเทศ การดำเนินการดังกล่าวถือเป็น “สัญญาณเชิงบวก” ที่เวียดนามส่งไปยังสหรัฐฯ เพื่อยืนยันบทบาทในฐานะพันธมิตรที่ไว้วางใจได้ พร้อมแสดงจุดยืนในด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี โดยเฉพาะในบริบทที่สหรัฐฯ ต้องการถ่วงดุลอิทธิพลทางเทคโนโลยีของจีน

ความมั่นคงและภูมิรัฐศาสตร์: ดุลอำนาจระหว่างจีนและสหรัฐฯ การอนุญาตให้ SpaceX ให้บริการภายในประเทศ ไม่เพียงเป็นเรื่องเศรษฐกิจหรือโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล แต่ยังเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ความมั่นคงของเวียดนามโดยตรง โดยเฉพาะในพื้นที่ทะเลจีนใต้ที่ยังเป็นข้อพิพาท การมีระบบการสื่อสารที่ไม่พึ่งพาโครงข่ายของจีนถือเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมพื้นที่ และเสริมความมั่นคงในระดับภูมิภาค

ในด้านการทูต การเปิดพื้นที่ให้บริษัทที่เชื่อมโยงกับ Elon Musk ซึ่งมีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประธานาธิบดีทรัมป์ อาจถือเป็นกลยุทธ์ในการสร้างสัมพันธ์ระยะยาวกับผู้อำนาจทางการเมืองของสหรัฐฯ ในอนาคต

มาตรการขึ้นภาษีของสหรัฐฯ ต่อสินค้านำเข้าจากเวียดนามในปี 2568 เป็นตัวอย่างของการใช้มาตรการทางเศรษฐกิจในบริบทของภูมิรัฐศาสตร์โลก การตอบสนองของเวียดนามที่ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ การเงิน การทูต และเทคโนโลยี สะท้อนถึงความสามารถในการบริหารจัดการวิกฤตอย่างมีระบบ และเน้นการรักษาความสมดุลเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างมหาอำนาจ การใช้ “การทูตเทคโนโลยี” ผ่านความร่วมมือกับ SpaceX แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มใหม่ของการจัดวางนโยบายต่างประเทศในยุคดิจิทัลที่ประเทศกำลังพัฒนาอาจใช้เป็นกลไกต่อรองเพื่อสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพในระยะยาว

Starlink และการขยายตัวในอาเซียน เวียดนามไม่ใช่ประเทศแรกในอาเซียนที่ให้ใบอนุญาตแก่ Starlink ในการดำเนินธุรกิจ โดยก่อนหน้านี้ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ต่างได้อนุมัติให้บริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียมดังกล่าวในช่วงปี 2022–2024 เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ห่างไกล

- **ฟิลิปปินส์** เป็นประเทศแรกในอาเซียนที่อนุมัติให้ Starlink เข้ามาในปี 2022 โดยเน้นการให้บริการในพื้นที่ชนบท เพื่อแก้ไขปัญหา Digital Divide
- **มาเลเซีย** อนุมัติใบอนุญาตในปี 2023 โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือการขยายโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลให้ทั่วถึง
- **อินโดนีเซีย** ได้รับใบอนุญาตในปี 2023 และในปี 2024 ได้มีการติดตั้งอุปกรณ์ Starlink

ในศูนย์บริการสุขภาพในเกาะบาหลีและเกาะอาลู โดยอีลอน มัสก์ได้เข้าร่วมพิธีเปิดตัวและเน้นย้ำถึงความสำคัญของการเข้าถึงข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสุขภาพของประชาชน

การลงทุนของ Starlink ในอินโดนีเซีย ยังเชื่อมโยงกับความพยายามของรัฐบาลในการดึงดูด Elon Musk ให้มาจัดตั้งโรงงานผลิตแบตเตอรี่และรถยนต์ไฟฟ้า Tesla ในประเทศ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า (EV) ของอินโดนีเซียให้เติบโตอย่างยั่งยืน

มีข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า การที่ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และอินโดนีเซียอนุมัติให้ Starlink เข้ามาดำเนินธุรกิจ อาจสะท้อนถึงแนวโน้มของประเทศเหล่านี้ในการเปิดกว้างต่อการลงทุนจากต่างชาติ โดยเฉพาะในภาคเทคโนโลยีดิจิทัล ในขณะเดียวกัน ประเทศทั้งสามก็มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับสหรัฐอเมริกาที่มั่นคง และได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรในระดับหนึ่งจากโครงการต่าง ๆ เช่น ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) การเจรจาการค้าแบบทวิภาคีที่นำไปสู่การลดอัตราภาษีศุลกากรบางประเภท ตลอดจนการได้รับการยกเว้นจากมาตรการทางภาษีเชิงลงโทษ (punitive tariffs) การเปิดประเทศให้กับการลงทุนของบริษัทเทคโนโลยีสหรัฐฯ เช่น Starlink จึงอาจถือได้ว่าเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของความเป็นมิตรทางเศรษฐกิจและภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งสามารถส่งผลในทางบวกต่อความสัมพันธ์ทางการค้ากับสหรัฐฯ และอาจนำไปสู่การรักษาหรือขยายสิทธิพิเศษทางภาษีในระยะยาว

แม้การอนุญาตให้ Starlink เข้ามาดำเนินธุรกิจในเวียดนามจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมและการศึกษา ผ่านการขยายการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

ความเร็วสูงในพื้นที่ห่างไกล แต่อีกด้านหนึ่งก็อาจนำมาซึ่งความเสี่ยงที่ต้องมีมาตรการรองรับอย่างรอบคอบ ทั้งในแง่การผูกขาดโครงสร้างพื้นฐานการสื่อสารโดยบริษัทต่างชาติ และผลกระทบต่อเชิงโครงสร้างต่อระบบควบคุมข้อมูลข่าวสารภายในประเทศ ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลจากภายนอกอย่างกว้างขวาง อาจกระทบต่อเสถียรภาพของระบอบการปกครองแบบสังคมนิยม ที่มีแนวโน้มควบคุมพื้นที่สื่อสารอย่างเข้มงวดในอดีต

การตัดสินใจของเวียดนามในการอนุญาตให้บริษัท Starlink ให้บริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียม ไม่เพียง เป็นการปรับเปลี่ยนนโยบายภายในเพื่อรองรับเศรษฐกิจดิจิทัล หากยังสะท้อนยุทธศาสตร์การผสมผสานเทคโนโลยีกับการทูตอย่างแยบยล การเปิดประเทศต่อบริษัทเทคโนโลยีชั้นนำของสหรัฐฯ แสดงถึงความพยายามของเวียดนามในการสร้างสมดุลระหว่างอิทธิพลของมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาและจีน โดยจัดวางตนเองในฐานะ “รัฐสมดุลทางยุทธศาสตร์” (strategic balancer) ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การอนุญาตให้ Starlink เข้ามาดำเนินธุรกิจจึงไม่ใช่เพียงเพื่อขยายโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร แต่ยังเป็นเครื่องมือทางการทูตที่ทรงพลังในการสื่อสารถึงพันธมิตร โดยเฉพาะสหรัฐฯ ว่าเวียดนามพร้อมเป็นพันธมิตรที่ไว้วางใจได้ในด้านเทคโนโลยี ความมั่นคง และเศรษฐกิจดิจิทัล ยุทธศาสตร์นี้ยังมีบทบาทในการลดแรงกดดันจากความไม่สมดุลทางการค้า ผ่านความร่วมมือเชิงเทคโนโลยีที่มีทั้งนัยยะเชิงสัญลักษณ์และเชิงโครงสร้าง

ภายใต้บริบทดังกล่าว “การทูตเทคโนโลยี” จึงไม่ใช่เพียงกลยุทธ์เสริมในนโยบายต่างประเทศของเวียดนาม แต่กลายเป็นเครื่องมือหลักในการส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ขยายพื้นที่ทางการทูต และวางบทบาทของเวียดนามในเวทีโลกอย่างมั่นคง ท่ามกลางกระแสการแข่งขันของมหาอำนาจในศตวรรษที่ 21

พ.อ.หญิง นवलสมร จรวงษ์

อจ.ทก.วทบ.

แหล่งอ้างอิง

1. Reuters. (2025, March 26). *Vietnam says it will cut tariffs on several U.S. products*. Reuters. <https://www.reuters.com/markets/asia/vietnam-says-cut-tariffs-several-us-products-2025-03-26/>
2. Zing News. (2024, March 27). *Elon Musk xây thị trấn riêng cho nhân viên*. <https://znews.vn/elon-musk-xay-thi-tran-rieng-cho-nhan-vien-post1520321.html>
3. Thairath. (2025, March 2). *เวียดนามเร่งออกใบอนุญาต Starlink ของอีลอน มัสก์ หวังลดดุลการค้ากับสหรัฐฯ*. https://www.thairath.co.th/money/tech_innovation/tech_companies/2786952
4. Thairath. (2024, May 20). *Starlink บริการอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียมของ Elon Musk เปิดให้บริการในอินโดนีเซียแล้ว*. https://www.thairath.co.th/money/tech_innovation/tech_companies/2786952